

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСЕ МЭГАРИФ МИНИСТРЛЫГЫ
Татарстан Республикасы Мэгариф һәм фән министрлыгы
Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы башкарма комитеты
Фасил Әхмәтов исемендәге Кәркәүч авылы төп гомуми белем бирү мәктәбе

Педсовет утырышында
кабул ителде
Протокол №1
26 август, 2024 нче ел

РАСЛЫЙМ
Фасил Әхмәтов исемендәге Кәркәүч авылы
төп гомуми белем бирү мәктәбе директоры

Р.Р.Гаязов

Приказ №253/24 "26" август, 2024 нче ел

ӨСТӘМӘ ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ ГОМУМИ ҮСЕШ ПРОГРАММАСЫ
“Театр тылсымы”
Юнәлеш: сәнгати
Укучыларның яше: 10-14
Гамәлгә ашыру вакыты: 1 ел (70 сәгать)

Автор-төзүче:

Гайнуллина Алсу Ирековна

Туган (татар) тел һәм әдәбият укытучысы

Кәркәүч, 2024

Аңлатма язуы.

Балаларның акыл һәм хыялын, сөйләм культурасын, ижади хезмәткә омтылышын тәрбияләү мәктәптә укытуның төп максатлары булып тора.

Укучыларны аралашырга өйрәтү, орфоэпик күнекмәләрне камилләштерү, чыгыш ясау осталыгын үстерү, татар телен өйрәнүгә кызыксыну булдыру зарурлыгын күздә тотып, театр түгәрәге программасы) төзелде һәм дәрестән соң эшчәнлек оештырылды. Театр сәнгатенә караган материаллар, балалар өчен сәхнәләштерелгән әсәрләр, шигырьләр, милли фольклор бәйрәмнәре программаның төп эчтәлеген тәшкил итә. Шулай ук спектакльләргә бару, видеофильмнар карау, күренекле артистлар белән очрашулар укучыларның театр сәнгате буенча осталыкларын үстерүдә зур урын алып тора.

Программаның максаты.

Театр түгәрәгендәге шөгыйльләр аша укучыларның сөйләм телләрен, ижади активлыгын үстерү өчен шартлар булдыру.

Шәхес үстерү нәтижәләре:

- аралашу культурасын һәм кеше арасыда үзеңне дәрәс тоту белү кагыйдәләрен фориалаштыру;
- сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру.

Метапредмет нәтижәләре:

- театр эшчәнлегенә омтылыш, үз-үзеңне камилләштерергә теләкне үстерү;
- мөстәкыйльлек, жаваплылык, активлык, пөхтәлек сыйфатларын үстерү;
- танып белүне, мөстәкыйль фикерләү сәләтен активлаштыру.

Белем бирү нәтижәләре (предмет):

- танып белү процессларын үстерү: игътибар, күзаллау, хәтер, образлы һәм логик фикерләүне камилләштерү;
- татар телендә жөмләдә сүз тәртибен һәм басымны дәрәс кую, авазларны дәрәс әйтү күнекмәрен үстерү;

- сөйләмнең тавыш сыйфатларын үстерү: дөрес сулау, артикуляция, тавыш көче; гәүдәне иркен тотарга өйрәтү; фантазияне, пластиканы формалаштыру;
- театр һәм театр сәнгате тарихы белән таныштыру;
- актер осталыгының теоретик нигезләрен бирү;
- спектакль өстендә эш этаплары белән таныштыру;
- сәхнәдә хәрәкәт кагыйдәләре белән таныштыру;
- грим салырга өйрәтү;
- ижади һәм оештыру сәләтләрен үстерү.

Театр түгәрәге шөгыйльләрендә сөйләм осталыгын үстерү максатында түбәндәге күнегүләргә үткөрү карала.

1. Сүз басымын кую.
2. Сулыш күнегүләре.
3. Тартык һәм сузык авазларны дөрес әйтү күнегүләре.
4. Тавыш һәм дикция күнегүләре.
5. Текстның эчке мәгънәсен ачыклау.
6. Мәгънәви басым кагыйдәләре.
7. Сөйләм тизлегә.
8. Сөйләм ритмы һәм аһәңе.

Театр түгәрәге шөгыйльләрендә сәнгатьле сөйләм осталыгына өйрәтү сәнгать осталары үрнәгендә, әдәби әсәрләр нигезендә һәм практик күнегүләр белән ныгытылып алып барыла.

Театр түгәрәге программасы 70 сәгатькә (атнага 2 сәгать исәбеннән) 1 елга төзелде.

№	ТЕМА	Үткәрү формасы	Сәг. саны
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	Лекция	1
2.	Оештыру эшләре. Түгәрәк әгъзаларының бурычлары.	Шигырь ятлау	1
3.	Сәхнә теленең тормыштагы гади телдән аермасы. Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли?	Әңгәмә	1
4.			1
5.	Татар халык иҗаты.	Шигырь ятлау	1
6.	Татар халык җыры өйрәнү, милли биоләр өйрәнү.		1
7.	Сәмбелә бәйрәменә әзерләнү. Сценарий төзү. Рольләргә өйрәнү.	Практик эш	1
8.			1
9.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр. Киемнәр әзерләү. Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек.	Шигырь ятлау	1
10.			1
11.	Татар халык әкиятләре. Видеооязмалар карау.	Төркемләп	1
12.	Габдулла Тукайның “Эш беткәч уйнарга ярый” әкиятен белән танышу	Әңгәмә	1
13.	Рольләргә бүлеп уку	Индивидуаль эш	1
14.	Сөйләм өстендә эш	Индивидуаль эш	1
15.	Аерым образлар өстендә эш	Индивидуаль эш	1
16.	Җырлар, биоләр өйрәнү	Төркемләп	1
17.	Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек. Сәхнәгә кую.		1
18.	Т. Миңнуллин. “Авыл эте Акбай” спектакленнән өзек куюга әзерләнү	Төркемләп	1
19.	Рольләргә бүлеп уку	Төркемләп	1
20.	Сөйләм өстендә эш	Төркемләп	1
21.	Аерым образлар өстендә эш	Индивидуаль эш	1
22.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр.	Төркемләп	1
23.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр. Киемнәр әзерләү.	Төркемләп	1
24.	Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек. Сәхнәгә кую.	Күмәк	1
25.	Г. Камал исемендәге Татар дәүләт академия театры спектаклен карау	Күмәк	1
26.	Караган спектакль буенча әңгәмә. Образларны анализлау.	Әңгәмә	1
27.	Татар халык иҗаты. Татар халык җыры	Индивидуаль эш	1

	<i>өйрәнү, милли биоләр өйрәнү.</i>		
28.	<i>Татар халык уеннарын уйнау: “Йөзек”,</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>2</i>
29.	<i>“Йомгак”, “Чишмә”,</i>		
30.	<i>Киенү-бизәнү осталыгы.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>2</i>
31.	<i>Декорациянең роле.</i>	<i>Төркемләп</i>	
32.	<i>Яз турында жырлар өйрәнү</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
33.	<i>Нәүрүз бәйраменә әзерләнү.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
34.	<i>Рольләргә бүлеп уку</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
35.	<i>Сөйләм өстендә эш</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
36.	<i>Аерым образлар өстендә эш</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
37.	<i>Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
38.	<i>Сәхнәгә кую.</i>		<i>1</i>
39.	<i>Шәһәрбезнең туган як музеена сәяхәт</i>	<i>Күмәк</i>	<i>1</i>
40.	<i>Эшләгән эшләргә анализ, нәтижә.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
41.	<i>Казан театрлары. Г. Камал исемендәге татар дәүләт академия театры. К.Тинчурин исемендәге татар дәүләт драма һәм комедия театры. М.Жәлил исемендәге татар дәүләт опера һәм балет театры. Г.Кариев исемендәге Казан татар дәүләт яшь тамашачы театры. В.М.Качалов исемендәге рус драма театры. “Әкият” татар дәүләт курчак театры. “Минем яраткан театрым” презентациясен төзү.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
42.	<i>“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
43.	<i>“Казан театрлары” темасына проект яклау.</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
44.	<i>Танылган драматургларыбыз. Кәрим Тинчурин - татар драматургиясенең классигы, күренекле артист һәм режиссер.</i>	<i>Күмәк</i>	<i>1</i>
45.	<i>Казанга Кәрим Тинчурин исемендәге театрына экскурсия оештыру. Спектакль карау.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>1</i>
46.	<i>Фәнис Яруллин - татар шагыйре, язучы һәм драматург.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>1</i>
47.	<i>Танылган драматургларыбыз. Туфан Миңнуллин - күренекле татар драматургы.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>1</i>
48.	<i>“Танылган драматургларыбыз” темасына проект яклау.</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>

49.	<i>Хәрәкәтләр, мимика, һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли? Кешенең хәрәкәтләре, мимикасы, гәүдәсен тотышы. Рәсем сәнгате һәм сынлы сәнгать әсәрләрен күзәтү.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
50.	<i>Чыгыш ясаганда, аралашканда кешенең гәүдәсен тотышы һәм мимикасының роле. Мимика, хәрәкәтләр белән музыка астында төрле хис-кичерешләрне тасвирлап күрсәтүгә күнегүләр. Текстлардан өзекләр уку.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
51.	<i>Сөйләм һәм яңгырау аппаратын күнектерү. Артикуляция һәм яңгырау аппаратына гимнастика күнегүләре.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
52.	<i>Татар халык иҗаты. Татар халык җыры өйрәнү, милли биоләр өйрәнү.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
53.	<i>Татар халык уеннарын уйнау</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
54.	<i>Нардуган бәйрәменә әзерләнү, сценарий белән танышу.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>1</i>
55.	<i>Кыш турында җырлар өйрәнү</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
56.	<i>Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
57.	<i>Рольләргә бүлеп уку</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
58.	<i>Сөйләм өстендә эш</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
59.	<i>Аерым образлар өстендә эш</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
60.	<i>Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек. Сәхнәгә кую.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
61.	<i>Сөйләм тизлеге. Сөйләм тизлегенә йогынты ясаучы күренешләрне анализлау. Такмаклар, санамышлар әйтү.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
62.	<i>Сөйләмнең интонацион-мелодик яңгырашы. Сөйләм агышында тавыш тоны үзгәрешенең типик очраклары белән таныштыру. Шигъри әсәрләргә интонация белән уку күнегүләре.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
63.	<i>Шигъри әсәрләргә сәнгатьле уку. Шигърьдә ритм. Рифма төрләре. Шигърьдә ритм төзелешен саклау кагыйдәләре.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>

64.	<i>Г.Тукай, М.Жәлил шигырьләрен сәнгатьле уку.</i>	<i>Индивидуаль эш</i>	<i>1</i>
65.	<i>Әдәби-музыкаль кичәгә әзерлек, сценарий белән танышу. Рольләргә бүлү.</i>	<i>Төркемләп</i>	<i>1</i>
67.	<i>Сөйләм өстендә эш. Сценарийне кабатлау.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
68.	<i>Әдәби-музыкаль кичәдә чыгыш ясау.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
69.	<i>“Курчак” театрына экскурсия оештыру. Спектакль карау.</i>	<i>Практик эш</i>	<i>1</i>
70.	<i>Эшләгән эшләргә анализ, нәтижә.</i>	<i>Әңгәмә</i>	<i>1</i>

Кулланылган әдәбият.

1. Балалар фольклоры. Казан:/ Татарстан Республикасы “Хәтер” нәшрияты, 2009
2. Татар драматургиясе (1980 - 2000 еллар): Сайланма пьесалар. - Казан: “Хәтер” нәшрияты, 2003
3. Татар классик драматургиясе: Галиәсгар Камал. Мирхәйдәр Фәйзи. - Казан: “Хәтер” нәшрияты, 2004
4. Шәрифуллина Э.М. Жырлы бәйрәм. Мәктәпләрдә әдәби-музыкаль кичәләр үткөрү өчен кулланма. – Казан: Татарстан Республикасы “Хәтер” нәшрияты, 2011
5. Нуриев Г.-Р. С. Сәнгәтьле уку. Методик ярдәмлек. – Казан: 2000

Лист согласования к документу № 253/24 от 26.08.2024
Инициатор согласования: Гаязов Р.Р. Директор
Согласование инициировано: 06.02.2025 10:42

Лист согласования		Тип согласования: последовательное		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Гаязов Р.Р.		Подписано 06.02.2025 - 10:42	-